

Doktora studiju programma

KOKSNES MATERIĀLI UN TEHNOLOĢIJAS

Vispārējā informācija par programmu

Latvijas Republikas izglītības klasifikācijas kods: 51543

Akreditēta līdz 2022. gada 31. decembris

Doktora studiju programmas direktors: Āris Jansons, asoc. profesors, Dr.silv.

Adrese: Jelgava, Dobeles iela 41, LV-3004

Kontaktinformācija: e-pasts: aris.jansons@silava.lv, tālr. 26372288

Studiju ilgums: pilna laika – 3 gadi

Iegūstamais grāds: Zinātnes doktora grāds zinātnes doktors (-e) (Ph.D.) materiālzinātnē

Uzņemšanas prasības: tiesības piedalīties konkursā uz LBTU Meža fakultātes doktora studijām Koksnes materiālu un tehnoloģijas materiālzinātņu apakšnozarē ir personām, kuras ieguvušas inženierzinātņu maģistra grādu koksnes materiālu un tehnoloģijas apakšnozarē vai maģistra akadēmisko grādu radniecīgā zinātnes apakšnozarē.

Anotācija

Koksnes materiālu un tehnoloģiju **doktora studiju programma** izstrādāta saskaņā ar LR *Augstskolas likumu, Zinātniskās darbības likumu* un Latvijas Republikas Ministru Kabineta Noteikumiem Nr.1001 (no 2005. gada 27. decembra) *Nolikumu par promocijas kārtību un kritērijiem*, kā arī *LBTU doktora studiju Nolikumu, LBTU doktora studiju standartu un Nolikumu par konkursa kārtību uz valsts budžeta finansētām doktora studiju vietām LBTU*.

Mērķis un uzdevumi

Doktora studiju **mērķis** ir veicināt koksnes materiālu un tehnoloģijas inženierzinātnes attīstību un veidot starptautiska līmeņa augstas kvalifikācijas jauno zinātnieku paaudzi Materiālzinātņu nozares apakšnozarē: *Koksnes materiāli un tehnoloģijas*.

Doktora studiju **pamatuzdevums** ir nodrošināt doktora studiju mērķa sasniegšanu, tādējādi veicinot zinātnieku paaudžu maiņu Materiālzinātņu nozarē un LBTU Meža fakultātes akadēmiskā personāla sastāvā atjaunināšanu. Doktora studijās jāpanāk, lai jaunie zinātnieki:

- prastu izvirzīt, formulēt, vadīt un patstāvīgi pētīt attiecīgajā zinātnes apakšnozarē aktuālas un nozīmīgas problēmas;
- būtu radoši un kompetenti vispārīgajā un konkrētajā izziņas metodoloģijā;
- spētu iekļauties nacionāla un starptautiska līmeņa zinātnisku projektu risināšanā;
- iegūtu vispusīgas zināšanas izvēlētajā zinātnes un ar to saistītajā ražošanas nozarē;
- apgūtu pedagoģiskā darba iemaņas un pieredzi, kas nepieciešamas jaunākajam akadēmiskajam personālam universitātē un zinātniskās sabiedrības iepazīstināšanai ar pētnieciskā darba rezultātiem savas valsts un starptautiskā auditorijā;
- izstrādātu un iesniegtu aizstāvēšanai promocijas darbu doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Doktora studiju virzieni Meža fakultātes Koksnes materiālu un tehnoloģijas materiālzinātnes specialitātē ir sekojoši:

- koksnes materiālzinātne;
- koksnes apstrādes un pārstrādes tehnoloģijas;
- koksnes un koksnes izstrādājumu mārketings un loģistika.

Pēc teorētiskā kursa apguves un promocijas darba izstrādāšanas un aizstāvēšanas, doktora studiju absolventi iegūst augstāko zinātnisko kvalifikāciju – **inženierzinātņu doktora** (Dr.sc.ing.) grādu.

Doktora studiju programma

LBTU Meža fakultātes doktora studiju darbu vada un pārziņa LBTU Zinātņu prorektors un LBTU Mežzinātņu un Materiālzinātnes promocijas padomes priekšsēdētājs, to organizē universitātes Doktorantūras daļa, doktora studiju programmas direktors un katedras.

Doktora studijas ir organizētas, lai paātrināti un mērķtiecīgi sagatavotu jaunu zinātnieku un akadēmiskā personāla paaudzi.

LBTU organizētas pilna un nepilna laika doktora studijas. Doktora studiju ilgums: pilna laika studijās 3 gadi (3 x 48 nedēļas), nepilna laika studijās 4 gadi (4 x 36 nedēļas).

Tiesības piedalīties konkursā uz LBTU Meža fakultātes doktora studijām Koksnes materiālu un tehnoloģijas materiālzinātņu apakšnozarē ir personām, kuras ieguvušas inženierzinātņu maģistra grādu koksnes materiālu un tehnoloģijas apakšnozarē vai maģistra akadēmisko grādu radniecīgā zinātnes apakšnozarē. Pretendentiem, kuri maģistra akadēmisko grādu vai profesionālu kvalifikāciju ieguvuši citā zinātnes nozarē, doktora studiju programmas direktors var noteikt iestājekšāmenu izvēlētajā zinātnes apakšnozarē.

Uzņemšana pilna laika valsts budžeta finansētās, kā arī pilna un nepilna laika fizisku un juridisku personu finansētās doktora studijās notiek saskaņā ar *LBTU Uzņemšanas noteikumiem* un *Nolikumu par konkursa kārtību uz valsts budžeta finansētām doktora studiju vietām LBTU*.

Pretendents paraksta studiju līgumu un tiek imatrikulēts doktora studijās ar LBTU rektora rīkojumu, pamatojoties uz LBTU Zinātnes padomes lēmumu, ar kuru apstiprina arī doktoranta zinātnisko vadītāju.

Doktora studijas notiek saskaņā ar individuālo darba plānu, kuru divu mēnešu laikā pēc uzņemšanas doktorantūrā sastāda doktorants kopā ar savu promocijas darba vadītāju un iesniedz doktora studiju programmas direktora norādītajā katedrā. Katedras un doktora studiju programmas direktora akceptētu studiju plānu doktorants iesniedz Meža fakultātes domē apstiprināšanai. Apstiprinātu darba plānu doktorants iesniedz LBTU Doktorantūras daļā.

Doktoranta darba rezultātus reizi pusgadā apspriež katedras akadēmiskajā sēdē.

LBTU Koksnes materiālu un tehnoloģijas doktora studiju programmas kopējais ir noteikts **120 KP**, no tiem teorētiskās studijas **20 KP** apjomā un zinātniskais darbs **100 KP** apjomā.

Teorētiskās studijas 20 KP apjomā:

Materiālzinātnes nozares koksnes materiālu un tehnoloģiju apakšnozares
spekurss (ar promocijas eksāmena kārtošānu) **6 KP**

Pētījumu virziena spekurss (ar promocijas eksāmena kārtošānu) **6 KP**

Profesionālās svešvalodas spekurss (ar promocijas eksāmena kārtošānu) **4 KP**

Pētījumu metodoloģijas kurss **4 KP**

Zinātniskais darbs 100 KP apjomā:

Pētniecība un promocijas darba sagatavošana un noformēšana **75 KP**

Pētījumu rezultātu prezentēšana zinātniskās konferencēs,
pētījumu rezultātu publicēšana
(t.sk. studiju kurss „Zinātnisko rakstu sagatavošana“ ieskaite – 3KP) **25 KP**

Programmas realizācijas orientējošais plāns pilna laika doktora studijās

Pirmais studiju gads (40 KP).

teorētiskās studijas - 8 KP:

- profesionālās svešvalodas spekurss – 4 KP, promocijas eksāmens;
- pētījumu metodoloģijas kurss – 4 KP, ieskaite.

pētniecība - 24 KP:

- pētāmās problēmas studijas un pētniecības koncepcijas izstrāde – 10 KP;
- eksperimentālo pētījumu metodiskās un materiālās bāzes sagatavošana – 14 KP;

publikācijas un aprobācija 8 KP:

- studiju kurss „Zinātnisko rakstu sagatavošana”(ieskaite) – 3KP;
- pētījuma rezultātu prezentēšana zinātniskās konferencēs – 2KP;
- pētījuma rezultātu publicēšana - 3 KP.

Otrais studiju gads (40 KP).

teorētiskās studijas – 6 KP:

- materiālzinātnes nozares koksnes materiālu un tehnoloģiju apakšnozares
spekurss – 6 KP, promocijas eksāmens;

pētniecība - 28 KP:

- promocijas darba teorētiskās daļas sagatavošana – 14 KP.
- eksperimentālais darbs un iegūto rezultātu analīze – 14 KP

publikācijas un aprobācija – 6 KP

- pētījuma rezultātu prezentēšana zinātniskās konferencēs – 2 – 3 KP;
- pētījuma rezultātu publicēšana - 3 – 4 KP.

Trešais studiju gads (40 KP).

teorētiskās studijas – 6 KP:

- pētījumu virziena spekurss – 6 KP, promocijas eksāmens.

promocijas darba iesniegšana - 23 KP:

- sagatavošana – 20 KP;
- noformēšana – 3 KP.

publikācijas un aprobācija – 11 KP:

- pētījuma rezultātu prezentēšana zinātniskās konferencēs – 2 – 3 KP;
- pētījuma rezultātu publicēšana - 3 – 9 KP.

Doktoranta teorētisko studiju saturu piedāvā viņa promocijas darba vadītājs, saskaņojot ar doktorantu, akceptē attiecīgās katedras akadēmiskā personāla sēdē un apstiprina Meža fakultātes dome.

Promocijas eksāmenu programmu materiālzinātnes nozares koksnes materiālu un tehnoloģiju apakšnozarē un izvēlētajā pētījuma virzienā izstrādā Kokapstrādes katedra un apstiprina Meža fakultātes dome.

Promocijas eksāmeni ir atklāti un tos pieņem LBTU Zinātņu prorektora apstiprināta eksaminācijas komisija 3 zinātņu doktoru sastāvā. *Apakšnozares eksāmenā* doktorants apliecina savu vispārējo sagatavotības līmeni un zināšanas konkrētajā zinātnes apakšnozarē. *Pētījumu virziena eksāmens* ir pierādījums par doktora studiju pētījumu virziena kursa sekmīgu apguvi. Šī kursa struktūru un atsevišķo studiju kursu apjomu nosaka katedra atbilstoši promocijas darba tematikai. Pētījumu virziena eksāmens notiek publiska referāta veidā ar vismaz 2 Mežzinātņu un Materiālzinātņu promocijas padomes locekļu piedalīšanos, no kuriem viens ir attiecīgās apakšnozares eksperts.

Studiju laikā doktorants iesaistās katedras un ārpuskatedras zinātniskajās aktivitātēs: sagatavo zinātniskās publikācijas; ar referātiem piedalās vismaz 2 nacionāla vai starptautiska līmeņa zinātniskajos forumos; piedalās valsts nozīmes zinātniski pētnieciskajā darbā u.c. Doktoranta zinātniskās aktivitātes novērtē katedras akadēmiskajā sēdē.

Promocijas procedūru nosaka 2005. gada 27. decembrī izdoti MK noteikumi Nr.1001 “Doktora zinātniskā grāda piešķiršanas (promocijas) kārtība un kritēriji” un LBTU Senātā 2006. gada 12. aprīlī apstiprinātais “LBTU promocijas padomes nolikums”.

Studiju programmas praktiskā realizācija

LBTU studiju potenciāls nodrošina doktora studiju teorētiskā kursa apgūšanu, promocijas darba izstrādi un aktīvu doktorantu zinātnisko aktivitāšu realizāciju.

LBTU Fundamentālā bibliotēka un Meža fakultātes datoru klases un katedru datori ir brīvi pieejami un bez maksas katram LBTU doktorantam. Doktorantiem pastāv iespēja izmantot starptautiskos katalogus caur elektroniskās informācijas nesējiem. Vienotais bibliotēku datu tīkls nodrošina informācijas ieguvu internetā un ar starpbibliotēku abonementa starpniecību. Doktorantiem ir pieejami starptautiski citējamo žurnālu raksti par interesējošām tēmām. Vispusīga zinātniskā informācija pieejama arī Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūtā MeKA, Valsts meža pētniecības institūtā *Silava*, LV Koksnes ķīmijas institūtā un meža apakšnozaru ražošanas struktūrās.

Zinātniskos pētījumus doktoranti veic galvenokārt Kokapstrādes katedras un institūta MeKA laboratorijās, LV Koksnes ķīmijas institūtā un kokapstrādes ražošanas uzņēmumos. Doktorantiem pastāv iespēja teorētiskā kursa un zinātnisko pētījumu daļu veikt ārzemēs.

LBTU Valsts budžeta finansēti sekmīgie pilna laika doktoranti saņem Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteikto stipendiju. Fizisku un juridisku personu finansētiem pilna un nepilna laika doktoranti saņem LBTU ieteikumu par apmaksātu papildus atvaļinājuma piešķiršanu darba vietā.

Zinātniskā darba veikšanai konkursa kārtībā ir pieejami arī ES atbalsta granti doktorantūras programmu īstenošanai. Doktorantu papildus finansējums iespējams, iesaistoties apmaksāto starptautisko projektu un LR valsts nozīmes pētījumu izpildē.

Akadēmiskais personāls

LBTU ir apvienots augsts zinātniskais un pedagoģiskais potenciāls kā priekšnoteikums augstas kvalitātes studiju programmu realizācijai. Koksnes materiālu un tehnoloģijas doktora studiju programmas realizēšanā iesaistīti 24 mācībspēki (t.sk. 9 habilitētie zinātņu doktori, 14 zinātņu doktori). No studiju programmas realizācijā iesaistītajiem mācībspēkiem seši profesori ir LZA locekļi; Latvijas Lauksaimniecības un mežzinātņu akadēmijas locekļi ir 9 studiju programmas mācībspēki. Viens mācībspēks ir Zviedrijas Karaliskās Inženierzinātņu akadēmijas ārzemju loceklis, viens – Zviedrijas Karaliskās Lauksaimniecības un mežsaimniecības akadēmijas ārzemju loceklis un Igaunijas Lauksaimniecības universitātes Goda doktors Dr.h.c.silv. Studiju programmas realizācijā ir iesaistīti arī 9 LZP mežzinātņu eksperti.

Promocijas darbu vadītāji veic Latvijas meža nozarei aktuālus zinātniskos pētījumus, iesaistot tajos doktorantus. Profesoru un asociēto profesoru – promocijas darbu vadītāju galvenie pētījumu virzieni ir Latvijas galveno koku sugu koksnes kompleksā un perspektīvā izvērtēšana, apaļo kokmateriālu standartizācija un tilpuma noteikšana, zāģmateriālu kvalitātes noteikšana un standartizācija, koksnes modifikācijas problēmu pētījumi, kokapstrādes darbmašīnu un instrumentu konstrukciju pilnveidošana, koksnes hidrotermiskās apstrādes procesu optimizācija, tehnoloģisko procesu analīze, zemās kvalitātes koksnes pārstrāde, biodeģvielas iegūšana un izmantošana u.c. Visi mācībspēki regulāri stažējas ārzemēs vai paaugstina savu kvalifikāciju dažādosursos un semināros Latvijā.

Programmu satura un formas maiņa notiks, ņemot vērā doktorantu vēlmes pēc kursu klāsta ar lielāku izvēles iespēju. Uzlabojot sadarbību ar Eiropas Savienības valstu universitātēm, būs iespēja ne vien stažēties un piedalīties doktorantu specializētajosursos, bet arī veikt pētījumus viņu laboratorijās. Paplašinās speciālā kursa jaunākās literatūras klāsts, praktizēs vieslektoru lekciju kursu organizēšanu, finansu nodrošinājuma ietvaros tiek uzlabots laboratoriju materiāli tehniskais nodrošinājums.